

СХИЛЯННЯ ДО ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЗАГРОЗА РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Хвостик В.В., студент магістратури
факультету ННІЗН НАВС

юридично -психологічного

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри кримінально-правових дисциплін НАВС **Киренко С.Г.**

Забезпечення розвитку громадянського суспільства в Україні неможливе без наявності ефективної кримінально -правової бази, яка повинна адекватно оцінювати конкретні суспільно небезпечні посягання на діяння, які, при всій своїй небезпеці, не мають належної оцінки у КК України. Мова, зокрема, йде про випадки схилення особи до злочинної діяльності. Справа в тім, що, як правило, вітчизняне кримінальне законодавство визначає схилення до вчинення злочину як підбурювання (ч. 4 ст. 27 КК України), тобто як дії одного співучасника злочину щодо іншого. При цьому домінує точка зору, що схилити можна тільки до конкретного злочину, а не до злочинної діяльності взагалі. В принципі, з цим можна було б погодитись, якби виключалися ситуації, коли схилення іншої особи до вчинення конкретного злочину не має ознак співучасті або мова про якийсь конкретний злочин взагалі не йде. Наприклад, особа прагне помститись своєму сусідові, який поїхав на відпочинок (той не дав гроші у борг). З цією метою така особа нібито випадково (день народження знайомого чи інше свято) потрапляє до кампанії, де, як їй відомо, знаходяться люди, які вчиняють квартирні крадіжки (при цьому вона з ними особисто не знайома). Під час перебування там, особа, у розмові за столом на різні теми, як приклад неухважного ставлення до майна, розповідає про квартиру заможного сусіда (який зараз відсутній), де дуже багато цінностей, але погана сигналізація, яку можна легко вимкнути. Зрозуміло, що така інформація навряд чи пройде поза увагою відповідних крадів. В результаті, скориставшись нею, вони обікрали квартиру сусіда. Виникає питання: як кваліфікувати дії фактичного ініціатора крадіжки? Співучасті у крадіжці тут немає, адже ніякої змови чи підбурювання не було: просто розмова «про життя» за столом між

незнайомими людьми, ніхто нікого не до чого не закликав і ні про що не домовлявся (а співучасть, як відомо, передбачає наявність спільної мети, яка усвідомлюється співучасниками, взаємної згоди між ними та поінформованості про спільні дії). Виходить, що відповідна особа, яка схилила інших до крадіжки (тобто, змусила інших діяти у потрібному для себе напрямі, хоча вони рішення приймали нібито самостійно) опиняється недосяжною для закону, адже немає адекватної вчиненому норми. Перед нами приклад наведення особи на потрібні для ініціатора впливу (схиляння) висновки, які здатні призвести до вчинення злочину. Подібним чином можна схилити особу (осіб) і до вчинення більш тяжких злочинів, які безпосередньо загрожують громадській безпеці чи громадському порядку.

Наприклад, використовуючи методи поширення чуток серед окремих осіб або за допомогою засобів масової інформації, можна провокувати злочинні дії щодо конкретних осіб або навіть груп населення (при цьому жодних прямих закликів до якихось суспільно небезпечних дій щодо них, які б підпадали під норми діючого кримінального законодавства, не буде - це може мати вигляд публічних роздумів відносно того чи іншого питання чи людини зовні нібито коректні; телевізійні новини, де інформація про події подається однобічно або взагалі спотворюється саме з метою виклику потрібної для авторів цих новин агресивної реакції з боку глядачів). При цьому особи, які внаслідок такою інформаційного впливу щодо себе, вчиняють злочини (вбивство, завдання тілесних ушкоджень, масові заворушення, порушення рівноправності громадян чи ін.) будуть впевнені, що вони до цього прийшли самостійно і ніякого схиляння до вчинення злочину з боку інших не було.

Таким чином, можливим варіантом вирішення цієї проблеми може бути встановлення кримінальної відповідальності за схиляння особи до злочинної діяльності, вчинене за відсутності ознак співучасті. У якості кваліфікуючих ознак можуть виступати відповідні дії, вчинені щодо кількох осіб або з використанням засобів масової інформації.